

Megint Krúdy

TÉVÉKRÓNKA

Haumann Péter a lányoknál

A „megint” lehet a szemrehányás szava is. De itt nem az, hanem az öröme. Akkor is, ha tudom: sohasem lesz olyan járható kamera, olyan tökéletes rendező, aki a képen (filmen, színpadon) el tudja mondani Krúdy szavait. Lehetetlen. Mint harapófogóval madarat fogni. Elrepül. S ott állunk, kezünkben az idétlen szerzőszámmal, a madár pedig zavartalanul leng a levegőben, ég alatt, víz fölött, tornyok közelében, csak a tenyerünk ernyője alól nézhetjük, vágyakozva. Hogyan lehet lefényképezni például azt a mondatot, hogy „Pest megyében többnyire egyformák szoktak lenni az ilyen se téli, se tavaszi napok, amikor a házőrző kutyák is leginkább csak várakozással töltik az időt: mi lesz, télbe megyünk vissza, vagy pedig a tavasz kezdődik?” Vagy az asszonyok lelkének színeit, szerelmes szorongásait, halálos epekedéseit; egyszerre életunt és életvidám férfiak dorbézoló búslakodá-

Kozák András és Ewa Wisnyewska

KISS JÚLIA FELVÉTELEI

sait, Józsiást, az író, erjedő szomorúságával és ártatlan csalfaságával; Szomjas Gusztit, aki elsírja magát, amikor a téli nap tüzeben sárgásan villannak meg az ablakok az ódon pesti házakon, Leonórát, izzásában vagy holtfehér arcával — hogyan?

Nagyon tisztelem Horváth Z. Gergely rendezői megszállottságát. Krúdy-szerelmét. hiszen ez már az, megértem, osztozom is vele ebben a vonzalomban, és azt az elhatározását, hogy filmre viszi az író írásából, ami filmre vihető. Tetszik nekem, hogy tudja, olyan vállalkozás ez, amely csak lemondással kezdődhet, éppen a fentiek miatt: Krúdyban szétválaszthatatlan a történet és a költészet, fokhagymás sülték sistergése és suhogó angyalszárnyak égi hangja. Ki tudja itt, mi az igazság? Csak azt lehet tudni, mi a szépség. Hagyjuk elmúlni a kísértő alkalmat, nem veszélytelen elmélkedésbe kezdeni afelől, hogy nem ugyanaz-e e kettő? Mindenesetre, amíg Krúdyt olvasom vagy nézem, nincs különbség... Miként nincs emlék és jelen között sem, valóság és a valóságnál valóságosabb látomás között sem, és egyik Krúdy-könyv meg a másik Krúdy-könyv között sem.

Azt hiszem, ilvenfajta felismerés a magyarázata Horváth Z. Gergely Krúdy-rendezéseinek is. A *Napraforgó*val kezdte, négy-öt évvel ezelőtt; a magasztos-triviális Pistoli szerepét egy olasz színészre bízta. Szirtes Ádám magyar hangjával. Aztán most a *Bolondok kvártélyá*-ban már nem akar, mint korábban, egyetlen nagyregényt végigmondani. Lapozgat a regényekben és a novellákban. Már tudja, mi az, amit képes megtartani a kezében. Igyekszik felemelkedni a Krúdy-mondatokhoz. Ebben a magatartásban van a szerénysége és a kényszerű — nem értéktelen akarok ezzel mondani — bölcsessége: csak ez az út lehetséges, mert a Krúdy-mondatok semmiféle rendezői erőszakoskodás — nem jönnek le a műterembe. Kínjában tehát ő is költővé vált, a maga módján.

Szép film a *Bolondok kvártélyá*.

Egy láthatatlan és boldogtalan fededelem kalandozik a pesti éjszakában, kocsmák mélyén, hónaposzobákban, fényes ligetekben, titkos örömök tanyáin. Szép lelkek, árva szívek, részeg sirások, víg halottvivők, szerelmes asszonyok, bűnös férfiak, csalók és csalódottak, holt élők és élő holtak között. Akiknek arca, alakja felvillan (Garas Dező, Bencze Ferenc, Bessenyei Ferenc, Gobbi Hilda, Kozák András, Szirtes Ági, Haumann Péter, Kiss Mari, Ewa Wisnyewska, Magda Wojczik játékában), Krúdy-könyvekből jöttek, s étellel-halállal gyönyörűen játszanak. Fíró Miklós operatőr költői kepei foglalják kezébe ezt a legújabb televíziós Krúdy-filmet.

TAMÁS ISTVÁN